

ÅBO SVENSKA PENSIONÄRSKLUBB RF

Intressebevakningsutskottet

Hur ska vi ha det – var ska vi bo?

Många pensionärer funderar på vilka boendialternativ som finns i Åbo ifall man vill eller måste flytta från sitt nuvarande hem.

ÅSP:S intressebevakningsutskott har under 2024-25 arrangerat besök på seniorboenden i Åbo i enlighet med de önskemål som framkom i den medlemsenkät som utskottet gjorde våren 2024.

I enkätsvaren framstod frågor kring boende som ett av de teman som föreningens medlemmar mest funderade över vid sidan av hälsovårdstjänster och juridiska spørsmål.

Frågor som ställdes var bl a *vilka boendialternativ finns i Åbo om och när jag måste eller vill flytta, vad kostar det att bo på ett seniorboende och vilken service finns att tillgå, hur fungerar närståendevården?*

Intressebevakningsutskottet har arrangerat besök till servicehusen Hemmet, Barkbacken och Saga Kaskenpuisto. Under våren 2025 ordnas ännu besök till Folkhälsans seniorboende och ett informationsmöte om det planerade seniorboendet Kaskia. Ytterligare har intressebevakningsutskottet ordnat ett seminarium om VARHA:s hemservice och boendeformer.

Besöken fokuserade i första hand på självständigt boende medan informationen om serviceboende med heldygnsomsorg var sekundär.

Seniorboende är en boendeform för pensionärer som klarar sig relativt självständigt men som behöver eller vill ha hjälp med till exempel städning, tvätt eller måltider men som inte har behov av daglig vård och medicinsk tillsyn. Seniorboende kan också lämpa sig för pensionärer som vill ha en social gemenskap eller som känner sig otrygga i sitt nuvarande hem. Sviktande hälsa kan också vara en delorsak. Seniorlägenheter är i princip anpassade för äldre med fokus på bekvämlighet och tillgänglighet. De flesta seniorboenden erbjuder ett varierat utbud av sociala och kulturella aktiviteter.

I den här rapporten sammanställs information från de besök till seniorboenden som intressebevakningsutskottet arrangerade under 2024 och 2025. För mera ingående och uppdaterad information hänvisas till boendeenheternas hemsidor eller till direkt kontakt med respektive boendeenhet.

VARHA:s hem- och boendeservice

Borta bra men hemma bäst?

Informationsmöte fredagen den 24.5.2024 i Alexandrasalen, Åbo.

Varha är ett **tvåspråkigt välfärdsområde** där kunderna har lagstadgade rättigheter till service på finska och svenska. Varha erbjuder rådgivning och handledning om olika servicealternativ som stöder boende i det egna hemmet och ordnar enligt kundens behov och efter bedömning boende på annat ställe.

I sina verksamhetsprinciper betonar Varha ansvarsfullhet, trygghet vänligt bemötande, yrkeskunskap och jämlikhet.

I presentationen deltog servicehandledarna **Johanna Rankio** och **Heidi Simolin** samt koordinatören för svenskspråkig service **Bettina Aaltonen**. Wiveka Kauppila/ÅUCS och ÅSP fungerade som moderator.

Utförlig information om Varhas tjänster finns på Varha.fi/sv. Svensk information fås också via telefon på Fråga Annika-tjänsten.

I informationsmötet deltog ett sjuttioal medlemmar.

1. Hemvård

Beslutet om beviljandet av hemvårdstjänster grundar sig på en individuell bedömning (RAI kriterier) som utförs av Varhas socialhandledare under ett hembesök. Hembesök kan ordnas genom att man tar kontakt med Varhas servicehandledare. För att få Varhas hemservice bör funktionsförmågan vara betydligt nedsatt. Hemvårdstjänster kan bestå bland annat måltidsservice, trygghetsalarm, städservice och

Varha har ingen hemvård på svenska i Åbo utan servicen produceras av Folkhälsan som köpt tjänst eller som servicesedel.

För hemservice uppbär Varha en **hemvårdsavgift**, som bestäms enligt kundens serviceplan, hushållets storlek och sammanlagda bruttoinkomster, därtill kommer särskilda avgifter för stödtjänster.

Diskussion: I diskussionerna framkom särskilt bristerna på svenska hemvårdare och att hemvårdarna ofta är olika personer. Tidsbrist och begränsade språkkunskaper upptogs som ytterligare problem. Den svenska hemservicen via Folkhälsan var många nöjda med. Folkhälsans hemservice anlitas privat av många.

2. Korttidsvård

Varha erbjuder korttidsvård bl a efter sjukhusvistelse som kräver rehabilitering eller för närstående vårdares lagstadgade lediga dagar. Korttidsvård kan även ordnas på basis av kundens tillfälliga individuella behov som till exempel rörsanering i den egna bostaden. En dygnsavgift för korttidsvården uppbärs. Korttidsvård på svenska finns inte att tillgå i Varhas egen regi på svenska i Åbo. Korttidsvård på svenska (intervallboende) kan ordnas på servicehusen Hemmet eller Barkbacken vid behov.

3. Närståendevård

En närståendevårdare är en person som tar hand om en annan person över 65 år som behöver hjälp med daglig personlig omsorg. Närståendevårdaren kan vara en anhörig eller annan närstående person. Till närståendevårdaren utbetalas ett arvode. Ansökan om stöd för närståendevård görs till Varha och kräver läkarutlåtande, hembesök och individuell bedömning. Efter godkänd ansökan uppgörs en vård- eller serviceplan samt ett avtal om närståendevård. I avtalet bestäms bland annat om vårdarvode och ledigheter.

***Diskussion:** I diskussionerna underströks betydelsen av närståendevårdarnas ansvarsfulla och tunga arbete. Närståendevårdarna avlastar den offentliga äldreomsorgen i hög grad. De lagstadgade lediga dagarna borde utnyttjas och närståendevårdarna uppmuntras och stödjäs till att ta ut sina lediga dagar. Arvodet för närståendevård borde höjas då det i dagens läge är främst symboliskt.*

4. Gemenskapsboende

Gemenskapsboende är en boendeform avsedd för äldre som behöver stöd och en lämplig bostad men som inte behöver dygnetruntvård eller -tillsyn. Gemenskapsboende passar särskilt personer som upplever ensamhet och otrygghet. Verksamheten på ett gemenskapsboende främjar socialt umgänge och stöder boarnas funktionsförmåga och välbefinnande.

Beslut av Varha om plats på ett gemenskapsboende grundar sig på individuell bedömning. För gemenskapsboende kan servicesedel beviljas på ansökan. Avgiften för gemenskapsboende är beroende av familjens storlek, bruttoinkomster och behovet av hemvård.

Gemenskapsboenden i enlighet med socialvårdslagen finns i begränsad utsträckning i Varhas regi i Åbo men tills vidare inte på svenska

Varha utökar gemenskapsboende under 2025 och har inbegärt offerter av lokala potentiella producenter. Beslutet om köp av tjänster innebär att Varha står för servicekostnaderna vid gemenskapsboendena antingen helt eller med servicesedel.

Diskussion: I diskussionerna framfördes vissa farhågor gällande Varhas möjligheter att erbjuda gemenskapsboende på svenska i synnerhet då Varhas ekonomiska förutsättningarna är ytterst begränsade. Att kunna få använda servicesedel för privat gemenskapsboende på svenska sågs som en möjlig delösning.

5. Serviceboende med heldygnsomsorg

För en person som dagligen, oberoende av tid på dygnet, behöver fortlöpande vård och omsorg eller krävande professionell vård som inte kan ordnas som hemvård, närståendevård eller gemenskapsboende bör Varha erbjuda heldygnsomsorg. Bedömningen av vårdbehovet sker av Varha tillsammans med kunden och hans närstående. Kundens självbestämmanderätt bör respekteras.

Avgiften för heldygnsomsorgen baserar sig på kundens inkomster och får uppgå till högst 85 % av nettoinkomsterna. Den slutliga avgiften fastställs individuellt.

Varha har inga svenska enheter för heldygnsomsorg i Åbo. Tjänster köps bl a av servicehusen Hemmet och Barkbacken i Åbo.

Mera information om Varhas service för äldre www.varha.fi/sv/tjanster för äldre.

Diskussion: Bristen på svenskspråkig personal och långa väntetider till heldygnsomsorg framfördes i diskussionerna som de största problemen. Enligt lag får väntetiden till heldygnsvård inte överskrida 90 dagar. Eftersom antalet äldre personer i behov av vård och omsorg kraftigt ökar under de närmaste åren framfördes farhågor om att Varhas planerade service- och vårdplatser inte kommer att räcka till.

I den allmänna diskussionen framkom ytterligare särskilt svårigheter att få läkartider, långa väntetider till läkare och problem med digitala tjänster. Också den invecklade organisationen och förvaltningen väckte kritik.

Servicehuset Hemmet

Observatoriegatan 2, Åbo

ÅSP-besök på Hemmet 30.10.2024.

Besökarantalet var begränsat till 25 personer. Moderator Ralf Westerén.

Stiftelsen Hemmet i Åbo sr grundades 1886 som ett tryggt och hemtrevligt hem för äldre. I början av 2000-talet genomgick servicehuset en grundlig renovering.

Hemmet erbjuder svenskspråkig service, god vård och omsorg i livets olika skeden för pensionärer med olika vårdbehov i Åbo med omnejd. I sina värderingar betonar Hemmet respekt, gott bemötande, öppen kommunikation, delaktighet och meningsfullhet.

VD Fredrika Abrahamsson.

Stiftelsen Hemmet är enligt sina stadgar en icke-vinstdrivande stiftelse.

Hemmet erbjuder boende i form av självständigt boende, serviceboende med heldygnsoomsorg, särskilt krävande serviceboende, korttidsboende och dagverksamhet för hemmaboende.

Hemmet har ca **51 platser** varav 36 på heldygnsvård (**Annahemmet**), 15 på avdelningen för personer med minnesproblem (**Rosenhemmet**). Dessutom finns 3 platser reserverade för korttidsvistelse (intervall). Hemmet erbjuder inget regelrätt (enligt socialvårdslagen) gemenskapsboende. På Annahemmet bor såväl pensionärer som klarar sig relativt självständigt som pensionärer i behov av mera stöd och omsorg. I dagverksamheten deltar 24 personer.

Hemmet har eget kök och maten anses som en viktig del i hemmets kvalitet. Utbudet av sociala aktiviteter är stort och engagerar såväl externa som interna förmågor bl a ett fyrtiotal volontärer.

Medelåldern bland pensionärerna på Hemmet är ca 85 år. F n finns det ingen egentlig kö till Hemmet.

Personalen uppgår till drygt 40 personer de flesta vårdare i enlighet med lagen om personaldimensionering. Hemmet har inte haft svårighet med att rekrytera svenskspråkig personal.

Kostnaderna för självständigt boende inbegriper hyra, måltider (724 euro/månad) och viss service såsom trygghetsalarm, tvätt, städning, akut hjälp och handledning. För exempelvis en lägenhet på 30 kvadratmeter uppgår boendekostnaden till **2826 euro/månad**.

Självständiga pensionärer som behöver mera hjälp betalar en större serviceavgift och grundpriset är då 3365 euro/månad.

För personlig service som fotvård, läkare, fysioterapi och liknande betalas privat.

För serviceboende med heldygnsomsorg varierar kostnaderna mellan 4187 euro/månad och 5890 euro/månad.

För Obs! Serviceavtal uppgörs **individuell** så kostnaderna ovan är riktgivande.

Kostnader för hyra och mat betalas alltid till servicehuset medan det för vård vård och service finns möjligheter till finansiering av Varha.

Mera information om Hemmet www.hemmet.fi

I Villa Vinden på Hemmets vindsvåning finns en restaurang med lunchservering, en konsert- och konferenssal och ett mötesrum. Mera information www.villavinden.fi.

***Diskussion:** ÅSP:s besökare imponerades av den hemtrevliga stämningen, den vackra miljön och det vänliga bemötandet på Annahemmet. Hemmets läge vid Vårdbergsparken bidrar sannolikt till trivseln liksom även de vackra uteplatserna. För besökarna ordnades en rundvandring i Annahemmet.*

Servicehuset Barkbacken

Multavierugatan 5, Åbo

ÅSP-besök 19.11.2024. Moderator: Henrik Solin

Deltagarantalet var begränsat till 25 personer.

Servicehemmet Barkbacken Ab bildades 2016 efter en fusion av Gubbhemmet och Candolinska servicehemmet. Gubbhemmet grundades 1892 och Candolinska servicehemmet 1913.

Barkbacken Ab är ett icke vinstdrivande, tvåspråkigt företag som ägs av föreningen Gubbhemmet rf och Stiftelsen för Candolinska servicehuset.

VD **Susanne Karlsson**

Servicehuset har **sammanlagt 131 bostäder** i fyra byggnader, varav ca **30 bostäder** är avdelade för självständiga seniorer i separat byggnad.

Personalen uppgår till drygt 100 personer, varav 80 inom vården. Därtill kommer ett tiotal frivilligarbetare.

Barkbacken erbjuder förutom självständigt boende för pensionärer också service med heldygnsomsorg samt intervall- eller korttidsvård.

Barkbacken betonar **kvalitet** i omsorg och service och satsar särskilt på kunnig personal och anpassad personaldimensionering, god mat från eget kök, trivsel och hemtrevnad, fungerande stödservice och mångsidiga aktiviteter för invånarna. Betjäning både på finska och svenska. Majoriteten av pensionärerna på Barkbacken är finskspråkig. Barkbacken satsar särskilt på att få svenskspråkig personal och uppmuntrar alla att tala **svenska**. Av pensionärerna på seniorboendet är en handfull svenskspråkiga.

Till Barkbackens seniorbostäder finns ingen kö. Lägenheter frigörs kontinuerligt.

I kostnaderna för självständigt boende/seniorboende (paket) ingår

- Hyra (t ex 38 kvadratmeter) 787 euro/månad
- Grundtrygghetspaket (bl a trygghetstelefon, kort vårdbesök, fritidsverksamhet, tidningar, gårdskarlstjänster) 562 euro/månad
- Städning 171 euro/månad
- Lunch 336 euro/månad (även mera omfattande måltidspaket finns 336-630 euro per månad)

Sammanlagt 1 856 euro/månad

Tilläggstjänster (hemvårdspaket) som vård, bastu, tvätt, medicin och liknande finns att tillgå enligt behov. Beroende på servicens omfattning (främst antalet vårdtimmar) varierar priset för tilläggstjänster mellan 856 och 2998 euro per månad.

Serviceavtal och hyresavtal uppgörs **individuellt** så avgifterna ovan är endast riktgivande.

Diskussion: ÅSP-besökarna togs väl emot och för de flesta var besöket på Barkbacken det första. Ny och uppskattad information av VD:n och ekonomichefen. Dessutom ett trevligt inslag av en frivilligarbetare som under många år hjälpt till på Barkbacken. Informationen avslutades med en välorganiserad rundtur på seniorboendet.

Ytterligare information www.barkbacken.fi/sv.

Saga Kaskenpuisto

Lillheikkilävägen 2, Åbo

ÅSP-besök 28.1.2025. Moderator: Margita Vainio

Deltagarantalet var begränsat till 25 personer

Föreståndare: **Sanna Saarinen**

Kaskenpuisto är ett privat seniorboende inom Saga-koncernen. Kaskenpuisto seniorboende omfattar **128 lägenheter** för självständiga pensionärer. Lägenheternas storlek varierar mellan 34 och 57 kvadratmeter. Lägenheterna är utrustade med bl a kök, badrum och balkong. Till de gemensamma utrymmena hör café, restaurang, bibliotek, gym och bastu med utom- och inomhusbassäng. Vinterträdgården bidrar till trivseln. Lägenheterna genomgår en grundrenovering som verkställs vartefter lägenheterna frigörs.

Service på Kaskenpuisto sker på finska. Cirka 10 svensk- och tvåspråkiga seniorer bor på servicehemmet. För närvarande finns inga lediga lägenheter men intresseanmälningar tas emot kontinuerligt. Sanna Saarinen uppmanar pensionärer som överväger att flytta in på ett seniorboende att göra det så länge man har kraft att utnyttja och njuta av den service som ett seniorboende har att erbjuda.

Service i Kaskenpuisto bestäms i ett sk «**Kevytturva-palvelupaketti**», vilket inbegriper bland annat alarmklocka och -armband, servicedejourering dygnet runt, daglig lunchbuffé och regelbunden städning. Dessutom finns tillgång till dagstidningar och receptionstjänster. I servicepaketet ingår också möjligheten att delta i husets mångsidiga kultur- och rekreationsverksamhet; resor, konserter, klubbar och annat program. För arrangerade program utanför huset uppbärs särskilda avgifter. "Kevytturva-paketti" (servicepaketet) på Kaskenpuisto kostar **830 euro/månad**.

Hyran är beroende av lägenhetens storlek. För en tvårummare på 34 kvadratmeter uppgår hyran till 709 euro/måna. **De sammanlagda kostnaderna** (Kevytturva och hyra) **uppgår alltså till 1539 euro/månad**. Därtill kommer avgifter för vatten (26 euro/månad) och elektricitet (enligt förbrukning).

För **tilläggservice** som olika former av boende- och vårdstöd, medicineringshjälp, sjuksköterska service, alarmeringsbesök, städhjälp, tvätt, parkeringsplats mm finns särskilda avgifter.

För ytterligare måltider, hembesök, extra städning, fysioterapi, massage, läkarbesök, fotvård o liknande tjänster betalas privat.

Kaskenpuisto erbjuder också boende för **tillfälliga behov** (intervall) till exempel under rörrenovering, rehabilitering eller på grund av andra personliga behov. Det är också möjligt att utnyttja boendet som **hotell**. Det tillfälliga boendet kostar 96 euro/person/dygn och för par 119 euro/dygn.

Mera information finns på adressen www.sagacare.fi/kaskenpuisto.

Diskussion: Besökarna på Kaskenpuisto togs väl emot i vinterträdgården och föreståndaren gav en uttömmande presentation av boendeservicen, som dessutom på ett angenämt sätt kompletterades av svenskspråkiga pensionärer som bor på Kaskenpuisto. Flera av pensionärerna öppnade sina hem för gästerna. För intresserade ordnades en rundvandring i de allmänna utrymmena.

På andra sidan Lillheikkilävägen finns **Sagacare Kaskenniitty** som erbjuder liknande boendeservice som Kaskenpuisto. Kaskenniitty är byggt senare och inrymmer 207 lägenheter. Ytterligare information www.sagacare.fi/kaskenniitty.

Finansieringsmöjligheter för seniorboende

Boendekostnaderna på ett seniorboende betalas antingen i sin helhet av pensionären själv eller med olika bidrag av samhället.

Pensionärer som betalar hela sitt boende **privat** har vanligen tillgångar i form av relativt höga pensioner, besparingar, hyresinkomster eller tillgångar tex av försäljning av tidigare bostad.

Boendekostnaden (hyran) betalas i regel av hyresgästen. I vissa fall kan Varha bidra med en **servicesedel** för boendeservicen. Servicesedelns värde är beroende av pensionärens inkomster och täcker vanligen en del av servicekostnaderna. Mellanskillnaden betalar pensionären själv. För att erhålla en servicesedel förutsätts att Varha gör en bedömning av behovet. Servicesedeln motsvarar den servicesedel som kan beviljas för hemvård. Servicesedel för hemvård ansöks hos Varha. ([www.varha.fi/sv/tjänster för äldre](http://www.varha.fi/sv/tjanster_för_aldre)).

Kostnader för service i seniorboende/hemmet kan dras av som **hushållsavdrag** i beskattningen (www.vero.fi/sv/privatpersoner/avdrag)

Folkpensionsanstalten kan på ansökan bevilja **vårdbidrag och förhöjt vårdbidrag** (www.fpa.fi/funktionhindrad/vårdbidrag för pensionstagare)

Vården som omfattar **serviceboende med heldygnsomsorg** bekostas vanligen genom en betalningsförbindelse som uppgörs mellan servicehuset /vårdproducenten och Varha. Då avgiften för heldygnsomsorg fastställs beaktas servicemottagarens och ev makens/makans

inkomster. Inkomstgränserna indexjusteras vartannat år (www.stm.fi). Av pensionen bör minst 187 euro per månad avdelas för pensionärens personliga behov.

Enligt Varhas planer kommer dygnetruntvården att minska medan seniorboenden i form av sk **gemenskapsboenden** kommer att öka. Det är iallafall osäkert i vilken mån utbyggnaden av gemenskapsboende kommer att täcka behovet av ett tryggt boende för äldre.

Gemenskapsboende i Varhas regi bekostas av Varha antingen helt eller delvis dvs med servicesedel.

Arvodet för närståendevårdare är för närvarande minst 472,15 euro/månad. Det högsta arvodet, som betalas ut då vårdbehovet är särskilt stort, uppgår till 944,31 euro/ månad. Behovet av närståendevårdare bedöms av Varha, som också gör regelbunden uppföljning. Närståendevårdare har rätt till ledighet minst tre dygn/månad. Stödet som utbetalas till närvårdare ansöks hos Folkpensionsanstalten.

Pensionärer kan ansöka om **bostadsbidrag** hos Folkpensionsanstalten.

(www.fpa.fi/pensionär/bostadsbidrag). Bostadsbidraget är beroende av bl a inkomster och bostadens storlek. Villkoren för bostadsbidrag har såtillvida att såväl inkomster som förmögenhet beaktas mera än tidigare.

OBS! Eftersom socialskyddet i vårt land genomgår kontinuerliga ändringar beträffande såväl verksamhetsformer, kriterier och belopp så beskriver ovanstående finansierings- och stödformer det aktuella läget vintern 2025. För tidsenlig information hänvisas till Varhas servicehandledare och enheternas uppdaterade hemsidor.

Den här sammanställningen kompletteras senare med rapport från Folkhälsans seniorboende och Kaskia seniorboendeplaner.

BONUS

Äldrerådet i Åbo stad ordnade ett besök till det privata seniorboendet Nonnalinna, Flemingsgatan 9 i Åbo. Som Åbo svenska pensionärsklubbs representant i Äldrerådet deltog Margita Vainio i besöket.

Nonnalinna

Nonnalinna finns i ett för ändamålet nybyggt hus i fyra våningar på det sk Slottsältet, Flemingsgatan 9 i Åbo. Lägenheternas storlek varierar mellan 25 och över 60 kvadratmeter. I första våningen finns restaurang, bastu, tvättstuga, utrymmen för frisör, fotvård o likn.

Parkeringsplats kan reserveras och på bakgården finns inbjudande sittplatser och möjligheter till aktiviteter.

I varje våning finns ett gemensamt utrymme med bl a kök, soffgrupp och TV.

Nonnalinna beskriver sig som en föregångare till gemenskapsboende i Åbo och hör till de seniorboenden som sedan 2022 producerar gemenskapsboendetjänster för Varha. Servicen sker på finska.

I Nonnalinnas Koto-servicepaket ingår bl a städning, virtuell övervakning i allmänna utrymmen, gemensamma aktiviteter och program, dagstidningar, internet, tillgång till personal dagtid och eftermiddagskaffe dagligen. Det här paketet är avsett för personer som klarar sig självständigt men som önskar gemenskap och trygghet i vardagen.

Koto-Servicepaketets pris är 450 euro/månad.

För personer som är i behov av mera stöd och hjälp erbjuder Nonnalinna ett Aino-servicepaket som förutom grundservicen innehåller mera individuellt anpassad service.

Aino-servicepaketets pris är ca 900 euro/månad.

För personer som lider av ensjukdom som kräver mera daglig vård och omsorg (t ex. minnessjukdom eller rehabilitering) erbjuder Nonnalinna ett Alvar-servicepaket. I paketet ingår tre måltider/dag och individuellt anpassad service.

Alvar-servicepaketets pris är ca 1300 euro/månad.

För tilläggs-service debiteras enligt separat taxa.

Hyran för en lägenhet i Nonnalinna varierar beroende på storlek, börjande från **712 euro/månad för en etta (ca 25 kvadratmeter) och 1022 euro/månad för en tvåa.**

Till de boare som uppfyller kriterierna för gemenskapsboende tillhandahåller Varha en servicesedel som inbegriper lunch.

I Nonnalinna finns lediga lägenheter.

Mera information www.nonnalinna.fi.

Åbo den 6.3.2025

Margita Vainio

|